

Складнопідрядне речення

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З СИНТАКСИЧНО НЕРІВНОПРАВНИХ ЧАСТИН. ОДНА З НИХ---ГОЛОВНА,А ДРУГА-ЗАЛЕЖНА (ПІДРЯДНА), ЇЙ ПІДПОРЯДКОВАНА. ВІД ГОЛОВНОЇ ЧАСТИНИ ДО ПІДРЯДНОЇ МОЖНА ПОСТАВИТИ ПИТАННЯ.

Люблю народ (який?) якого силу ніхто не зломить у віках.

Не може вбить поета куля жодна(при якій умові?),коли в його поезії народ.

Сполучники і сполучні слова у складнопідрядному реченні

Сполучник	Сполучне слово
1. Є членом речення.	1. Не буває членом речення.
2. Падає логічний наголос.	2. Не падає логічний наголос.
3. Можна замінити іншим словом.	3. Можна замінити лише сполучником.
4. Підрядне речення можна перетворити на питальне.	4. Підрядне речення не можна замінити на питальне.
<i>Збратав нас труд, <u>що</u> творить чудеса.</i>	<i>Добре, <u>що</u> маю силу рідного отчого краю.</i>
Щоб, ніби, наче, бо, хоч, якщо, немов.	Який, чий, котрий, де, куди, звідки, коли.

Види складнопідрядних речень

Означальні

З'ясувальні

Обставинні

Підрядні означальні речення

Підрядні означальні речення пояснюють член головного речення, виражений іменником, і відповідають на питання *який?*

У підрядних означальних реченнях інколи використовуються вказівні слова *такий, той, кожний, весь* та ін.

Нема краю (якого?), щоб миліший був за наш.

Ті пісні любі (які?), що несуть радість серцю.

Підрядні з'ясувальні речення

Підрядні з'ясувальні речення відповідають на питання непрямих відмінків і уточнюють зміст тих слів у головному реченні, які означають різні вияви сприйняття, мислення, мовлення, почуття. У головній частині може бути вказівне слово *той* у непрямих відмінках.

Добре жити тому(кому?), чия душа і дума добро навчилася любити.

Шевченко дорогий нам тим(чим?), що він уболював за долю України.

Підрядні обставинні речення

Підрядні речення місця вказують на місце дії, про яке говориться в головному реченні, і відповідають на питання *де? куди? звідки?*
З головним реченням поєднуються сполучними словами *де, куди, звідки*.

*Забудь усе й лети(куди?), куди життя несе в
огні труда.*

Підрядні речення часу уточнюють час дії, про яку говориться в головному реченні, і відповідають на питання *коли? з якого часу? як довго?*

*Мене завжди хвилює пісня(коли?), коли її співає
чисте серце.*

Підрядні обставинні речення

Підрядні речення причини вказують на причину дії, про яку говориться в головному реченні, і відповідають на питання *чому? з якої причини? через що?*

Люблю людей землі своєї(чому?), бо я землі своєї син.

Підрядні речення мети уточнюють мету дії, про яку говориться в головному реченні, і відповідають на питання *з якою метою? навіщо?*

Щоб з людьми тобі було не студино, не скупись на ласку і тепло.

Підрядні наслідкові речення вказують на наслідок дії, про яку говориться в головному реченні. Вони з'єднуються з головним сполучником *так що*.

Розквітло нове життя, так що старому нема вороття.

Підрядні обставинні речення

Підрядні речення умови вказують на умову, при якій відбувається чи може відбутися дія, про яку говориться в головному реченні, і відповідають на питання *при якій умові? за якої умови?*

Народ сам скує собі волю(при якій умові?), аби тільки не заважали.

Підрядні речення допустові виражають дію, яка хоч і протиставляється дії в головному реченні, але допускає її здійснення. Ці речення відповідають на питання *незважаючи на що?*

Хоч вітри ідуть супроти, та незламні наші крила.

Підрядні обставинні речення

Підрядні способу дії й ступеня уточнюють спосіб дії або ступінь дії, про яку говориться в головному реченні, і відповідають на питання *як? яким способом? у якій мірі?наскільки?*

До природи треба ставитися так,щоб залишити її нащадкам.

Підрядні порівняльні речення пояснюють зміст ГОЛОВНОГО речення за допомогою порівнянь і відповідають на запитання *як? подібно до чого?*

Зацвіла в долині червона калина,ніби засміялась дівчина-дитина.

Схеми складнопідрядних речень

Головне речення позначається квадратними дужками, а підрядне — круглими. Підрядне речення може стояти перед головним реченням, після головного або в середині головного.

Гарна та хата, що людьми багата. []

яка?

I...хата I,(що)

Той, хто бореться, завжди перемагає.

хто саме?

I Той, (хто), I

Де грози падають, там райдуги встають.

Де?

(Де) ,I I